

CD-recensie

© Siebe Riedstra, februari 2021

Brahms: Pianokwartet nr. 3 in c, op. 60

Vasks: Pianokwartet

Urban Piano Quartet: Nicolas Dupont (viool), Clément Holvoet (altviool), Kacper Nowak (cello), Monika Dars (piano)

Et'cetera KTC 1650 • 67' •

Live-opname: 1-3 febr. 2020, Salle Arsonic, Mons (B)

Het Urban Piano Quartet is een piepjong Belgisch pianokwartet, opgericht in 2018 en internationaal van samenstelling (België, Polen en Litouwen). In 2019 won het de Belgische Supernova Prijs, die resulteerde in een concerttournee en een cd-opname. Een deel van de concerten zal geannuleerd zijn, maar de geplande live-opname van de cd kon op de valreep doorgaan. Het boekje geeft ons geen informatie over de exacte datum, maar op de website van het kwartet staat 1 februari 2019 als concertdatum. Op de cd is het applaus mee gesneden maar is van publiek helemaal niets te merken. In de agenda stonden de twee volgende dagen genoteerd als opnamedagen, en die zijn naar verluidt volop benut, dus dat live mogen we met een korreltje zout nemen.

Pianokwartetten zijn niet al te dik gezaaid (in Nederland kennen we het Erard Ensemble dat zich voorzichtigheidshalve niet pianokwartet noemt), en meestal wordt het betreffende repertoire gespeeld door een pianotrio dat voor de gelegenheid wordt uitgebreid met een altviolist. Ook wat het repertoire betreft loopt het pianokwartet flink in populariteit achter bij het pianotrio en het pianokwintet. Meesterwerken in het genre kennen we van Mozart (2), Schumann (1), Brahms (3), Dvorák (2) en Fauré (2). Of Peteris Vasks met zijn pianokwartet uit 2001 een meesterwerk aan dit lijstje heeft toegevoegd moeten we aan de geschiedenis overlaten, maar we kunnen niet om het feit heen dat het Urban Piano Quartet op zijn minst het zesde ensemble is dat een opname van dit werk presenteert. Dat moet toch iets zeggen over zowel kwaliteit als programmeerbaarheid.

Er is één componist uit Letland die het tot internationale bekendheid heeft gebracht, en dat is Peteris Vasks (1946). Net als zijn collega Arvo Pärt, afkomstig uit Estland, heeft hij de wereld veroverd met muziek die afwisselend omschreven wordt als 'minimal music', en nieuwe spiritualiteit. Muziek die zich zelfbewust afzet tegen het modernisme van de naoorlogse decennia, waarmee beide heren overigens ook hun start maakten, getuige het Eerste strijkkwartet (1977) van Vasks en de beide eerste symfonieën van Pärt uit de jaren 1960. De latere werken van Pärt en Vasks worden door modernisten uiteraard als gemakzuchtig afgedaan. Als we even afzien van die tamelijk voor de hand liggende controversie blijkt dat er nog een ander aspect is gaan meespelen. Componisten willen hun publiek aanspreken, bereiken en zelfs ontroeren, en inmiddels hebben Pärt en Vasks een grote schare bewonderaars.

Vasks bewandelt in zijn pianokwartet overigens bepaald niet de begaande paden van de neo-spiritualiteit. Veel opvallender is de verwantschap met Alfred Schnittke, door de verdeling in blokken, de plotselinge stiltes, de stijlcitaten van barokke sarabandes en een frenetieke wals. Geschreven in opdracht van het West Cork Chamber Music Festival groeide het van een tweedelige opzet uit tot een zesdelig werk van ruim een half uur, waarvan de delen naadloos in elkaar overlopen.

Het derde pianokwartet van Johannes Brahms kent een nog langere geschiedenis dan zijn Pianokwintet, het Eerste Pianoconcert en de Eerste symfonie. Zoals altijd bij Brahms weten we niets van het ontstaan, schetsen liet deze componist niet na. Wat we wel weten is dat het werd opgedragen aan Clara Schumann en dat haar naam in de thematiek verwerkt is. Van de drie pianokwartetten die Brahms naliet was dit aanvankelijk het minst gespeelde (het eerste werd in 1937 door Arnold Schönberg georkestreerd!).

Zoals gezegd bestaan er meerdere opnamen van het kwartet van Vasks, om van dat van Brahms maar te zwijgen. Maar het is toch wel heel toevallig dat exact deze combinatie van Brahms en Vasks al eerder is opgenomen (door het Ensemble Raro). De nadruk ligt in dit geval niet op de competitie, maar op het ontvangen van de Supernova Prijs. Die is volkomen verdiend en het is verschrikkelijk jammer dat de daaraan verbonden concertactiviteiten niet hebben kunnen plaatsvinden. Zowel de Sehnsucht van Brahms als het treurige optimisme van Vasks worden tot in de kleinste details nagevoeld en de opname is in één woord een plaatje. Een schitterend visitekaartje voor een uiterst veelbelovend ensemble. *Go Urban*.